כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום ראשון ■ פרשת בהר ■ ד' אייר ה'תשע"א ■ 08.05.2011 ■ גליון מס' 120

היו ימים:

דבר רבני ירושלים

לשליחי עם ישראל

בהאספה המכוננת "כנסת"

בעיר בירתנו ירושלים עיה"ק

באספת רבני ירושלים שהתקיימה ביום י"ד שבט תש"ט
בביתו ובנשיאותו של מרן הגאב"ד

רבי **צבי פסח פראנק** שליט"א

בהשתתפות חברי הרבנות הראשית לא"י, בית הדין הגדול, מורי ההוראה וראשי הישיבות החולט פה אחד:

א) להביע ממעמקי הלב בשמנו ובשם רבני ותושבי ירושלים את ברכתנו החמה והנאמנה, ושמחתנו העמוקה לקראת היום שבו זכינו בעזר צור ישראל וגואלו, להנחת היסוד בראשית צמיחת הגאולה לכוננות ממשלת ישראל למקומה. ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. לאחר אלפי שנות גלות וחורבן. יהי נועם ה' ומעשה ידיכם יכונן להקים את מדינת ישראל על תילה וכולנו נזכה לראות בהתגלות מלכות שמים, ועין בעין נראה בשוב ה' את שיבת ציון.

ב) לקרוא לפניכם צירים נכבדים את הקריאה הקדושה היוצאת מעומק לב כל עם ישראל ובכללם גם אלה אשר לאסוננו הגדול לא זכו ליום הזה ונהרגו על קדוש השם - שם ה', תורתו, עמו ונחלתו.

צירים גדולים!

בהתאספכם היום להניח את היסוד לחוקת מדינת ישראל זכרו את גודל האחריות המוטלת עליכם כשליחי עם ישראל, לדורנו ולדורות הבאים, הכירו ודעו כי אין עם ישראל בלי תורת ישראל, אל תשכחו את צור ממנו חוצבתם ואת מקבת בור ממנו נוקבתם, אל תפנו אל אלילי תרבויות זרות אשר מפריים שבענו מרורות במשך שנות גלותנו המרה, ואשר לשיא פשיטת הרגל הגיעו שרי המדינות ונושאי דגל התרבות של הגויים עם השמדת ששת מליוני קדושינו. אל תכניסו זמורות זרות בכם בית ישראל.

דרישתנו היא שחוקת התורה תהא חוקת מדינת ישראל להלכה ולמעשה.

■

מערכת בסודשיח

מאחלת לכל בית ישראל -
חג עצמאות שמח

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מכתב התחזקות
מאת האדמו"ר ממודזיץ הרה"צ ר' שמואל אליהו טאוב שליט"א
לפנינו מארעות כבירים, רבי ערך וכבדי משקל, שלא זכו אליהם הדורות שלפנינו, גדולי דעה...
המשך בעמ' 2

יום העצמאות / השנים הראשונות
בשנותיה הראשונות של המדינה, חלק נכבד מהציבור החרדי שמח וחגג ביום העצמאות...
המשך בעמ' 3

כי ימוך אחיך
כשהתורה אמרה: "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" מה הייתה כוונתה...
המשך בעמ' 5

שו"ת חורף
שאלה: כמה זמן מותר לנו לשהות בין אכילה לאכילה בלי לברך ברכת המזון?...
המשך בעמ' 7

סיפור לשבת
הרבי ר' משה'לי עולה לארץ ישראל
בשנת תקע"ג שקעה השמש בצהריים, הרבי ר' דוד'ל מלעלוב נסתלק לשמי רום, בז' לחודש שבט. לפני פטירתו חילק...
המשך בעמ' 6

שביבים
- הדליקו נר ועוד תשעה
- הנדר של האדמו"ר
- אמירת הלל בקרית צאנז נתניה
- החובה להרוג גוי?
- ספירת העומר / מידות

המשך בעמ' 7

מכתב התחזקות
מאת האדמו"ר ממודזיץ
הרה"צ ר' שמואל אליהו טאוב שליט"א

(מתוך מכתב פרטי שכתב לאחד מאנ"ש בשנת תש"ח)

מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו!

לפנינו מארעות כבירים, רבי ערך וכבדי משקל, שלא זכו אליהם הדורות שלפנינו, גדולי דעה, אנשי מעלה ומעשה, יראים ושלמים. ומי שמסתכל בעיניים בהירות, בעין חודר ובוחן אמונתית, לכל מה שהתרחש ומתקיים מסביבנו, ולפני עינינו היום, רואה בעליל, שכל היעודים של חכז"ל בנוגע לגאולתנו השלמה, הממשמשת ובאה, מתקיימים ב"ה באופן נפלא מאד ובדיקנות מקפידה ונמרצת.

ראינו ורואים כאן, ממש, מעשי נסים גלויים, מאת ה'. לעיני הכל. ואם המאמר חז"ל המפורסם "ייתי ולא אחמיניה" (סנהדרין צ"ח), שהביע עולא, מפאת הצרות הרבות והרעות העל-אנושיות, וחבלי המשיח, שחזה בביאת הגואל, נתקיים לדאבוננו הגדול במלואו, ולשמחתנו הגדולה, גם המאמר חז"ל, אין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שעבוד מלכות בלבד (סנהדרין צ"ט, ברכות ל"ד, רמב"ם הלכות תשובה) גם כן נתקיים ב"ה, זרקנו מעלינו, בעזרת השם, את כבלי הברזל וזיקי השעבוד מלכות, - תקותנו ואמונתנו בה' חזקה, שגם יתר יעודי הגאולה הטובים שחזו חכז"ל (בסוף מכות) ורבי עקיבא מצחק וכו' עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת עי"ש.

ואין פלא, למה דווקא, דורנו השפול הזה, זכה לימים גדולים אלה ולא הדורות הקודמים, שעמדו, לפי ערך, במדרגה יותר גבוה ממנו, בתלמידי חכמים מקובלים, צדיקים וגאונים ז"ל. כי כך היא דרך הגאולה, בבחי' "וטפכם אשר אמרתן לבז יהיה המה יבואו שמה ולהם אתננה והם ירשוה" (דברים א') וכמו שאמר אא"ז זצוק"ל מקוזמיר עה"כ "אז ימלא שחוק פינו" (תהילים קכ"ו) והקשה מה זה שחוק, הול"ל אז ישמח לבנו, אלא היו דורות של תנאים ואמוראים גאונים ומקובלים ומשיח לא בא, ולבסוף יבוא לדור שפול כזה, האם לא יהיה זה לשחוק בעיני כל, הדא הוא דכתיב "אז ימלא שחוק פינו", עכלה"ק ודפח"ח. ודווקא דורנו השפול הזה, זכה לימים גדולים כאלה לאתחלתא דגאולה ממשית. וכמו שאמר כ"ק אאמו"ר זצוק"ל על המאמר חז"ל "שלא תדחקו את הקץ", והקשה, לכאורה, היה ראוי לומר, שלא תדחקו את הגאולה, מהו שלא תדחקו את הקץ? אלא יש אתחלתא דגאולה ויש סוף וקץ הגאולה, הקץ והגמר הגאולה תלוי בידי שמים, לאל גומר עלי (תהילים נ"ז) אבל האתחלתא דגאולה, תלויה בנו ומצדנו, בבחי' הבא לטהר וגו', פתחו לי פתח כחודו של מחט וגו'.

וזהו מה שאמרו: "אל תדחקו את הקץ" היינו קץ וגמר הגאולה, שאינו תלוי בנו, רק בהקב"ה, אבל ראוי לדחוק את האתחלתא דגאולה, כי ההתחלה צריכה להיות מצדנו ועל ידינו ועלינו לצפות לשמים על קץ וגמר הגאולה, לעלות על פסגת רמת מלכות בית דוד משיח צדקנו ולראות ארמון ה' על הררי מרום הרים.

ואין לפול ח"ו ברוחנו, לרגלי הצרות הרבות, שתקפו אותנו על סף גאולתנו, המלחמה עם שבעה עממין, מלחמת גוג ומגוג באבני אלגביש אש וגפרית, בים ביבשה ובאויר, כי אין הגאולה באה מתוך שלווה ומנוחה, אלא מתוך יסורים וקושי השעבוד, מקוצר רוח ועבודה קשה. ואין שחר הפדות עולה ואין האור בוקע אלא מתוך החושך, "כימי צאתך ממצרים" ממש, בכל המובנים וכמאחז"ל, אם ראית צרות רבות ורעות באות, צפה לרגלי של משיח. עי"ש. רבים הם זמני הגאולה, שהופיעו ועברו לפנינו, במשך אורך גלותנו, בקורות עם ישראל בגיא הגלויות, ולא נתקיימו ולא יצאו לפועל, כי קלקלנו בעצמנו, דחינו את זמני הגאולה במו ידינו.

היום, בזמנינו - בדורנו, הגם טרם הגיענו לגאולה שלמה, בביאת הגואל צדק, שאליו אנחנו מצפים ומקווים אי"ה ומחכים בכליון עינין בכל יום שיבוא, אבל אתחלתא דגאולה יש כאן, ועוד יותר מאתחלתא.

סימני ונצני הגאולה שלמה נראו בארץ, ולכל בני ישראל היה אור במושבתם, ועלינו להתפלל לאבינו שבשמים, לא לקלקל בעצמנו ובידינו, ולא לדחות ח"ו את הפקידה הגדולה, את הגאולה השלמה המתקרבת בעזרת השם ובאה ולשמור על הגחלת התקוה, שיצאה ללהבת אש ושלהבת יה.

חזק ונתחזק באמונת ה' ובצור ישראל וגואלו! אזרו גבורה יתירה, באהבה וביראה טהורה, לא לפול ח"ו ברוחנו בתקותנו ובבטחוננו באלקינו גואלנו ואיש את אחיו חזקו ולקות לישועת ה' הקרובה לבוא ולגאולה שלמה ולהתעלות ישראל בביאת הגואל צדק במהרה בימינו אמן.

המצפה לבשורות טובות ישועת ה' והתעלות ישראל במהרה.

שמואל אליהו טאוב

בהרה"ק מהרשי"א זצוק"ל ממודזיץ

יום העצמאות / השנים הראשונות

בשנותיה הראשונות של המדינה, חלק נכבד מהציבור החרדי שמח וחגג ביום העצמאות, בהודיה לקב"ה על הניצחון במלחמת השחרור ונס תקומת מדינת ישראל לאחר השואה האיומה. ידידי הטוב בנימין רוזנשטיין, חרדי הגר בבני ברק, סיפר לי בימים אלה, כי הוא השתתף במקהלה שליוותה את תפילת ההלל ביום העצמאות בבית הכנסת הגדול בבני ברק. "שם נכחו בין היתר רבה של בני ברק, הרה"ג יעקב לנדא זצ"ל, אבי שמאוחר יותר ניהל את בית הספר החרדי "רזי לי" בבני ברק, ולא מעט חובשי שטריימלים וספודיקים בלבוש חג מלא." אז מה קרה מאז, שאלתי אותו, ותשובתו: "הפלגנות המפלגתית חיסלה את הכל..."

המובא להלן הוא מאסף של כמה ידיים הסוקר את ימי העצמאות בשנותיה הראשונות של ישראל.

"בשנותיה הראשונות של המדינה, חלק נכבד מהציבור החרדי שמח וחגג ביום העצמאות, בהודיה לקב"ה על הניצחון במלחמת השחרור ונס תקומת מדינת ישראל לאחר השואה האיומה.

שמחת החג בעתונות החרדית

בטאון אגודת ישראל קרא בכ"ב בניסן תש"ט לתושבי ירושלים להכין דגל לפי הגודל והצורה שהחליטה הממשלה ('המבשר', כ"ב ניסן תש"ט).

שבועיים אח"כ, בה' באייר - יום העצמאות הראשון - הוא פרסם כרוז בו נאמר: "יום העצמאות הוא יום זכרון לחסדי הבורא, יום הודיה על מתנת החינם, על הניסים והחסדים הגדולים שעשה הקב"ה ברוב אהבתו לעמו" ('המבשר', ה' באייר תש"ט).

ולעומתו, עתון 'המודיע' התבטא כך: "חג זה של המדינה משותף הוא לכל אזרחי מדינת ישראל, והשמחה לא שלמה כי הלבבות לא הוכשרה לגאולה השלימה וביום זה נחוג קודם את האתחלתא דגאולה דקיבוץ גלויות אשר העצמאות אפשרה אותה... וביום העצמאות עלינו לזכור את הניסים הגלויים אשר בעיננו ראינו במלחמה הקשה נגד שבעה עממים פולשים".

חגיגות ברחבי הארץ

בבני ברק נתלו מודעות בחוצות, שהודיעו על קיום מצעד בליל החג בהשתתפות חיילי צה"ל ובחסות נשיא המועצה המקומית (ר' יצחק גרשטנקורן), וכך נכתב בהן:

מוטלת חובה על כל תושב להניף דגל לאומי על ביתו מיום שלישי בערב ובמשך יום רביעי, כל התושבים מוזמנים בזה להשתתף במצעד הנ"ל ולחוג את יום העצמאות ברוב פאר בהתאם להוראות".

ברחובות העיר נצפו חסידים לובשי קפוטות ושטריימל יחד עם בני נוער רוקדים ברחובות.

בשו"ת 'שבט מיהודה' (ירושלים, תשנ"ג) סי' נח, כתוב כך:

"גם בעיר בני ברק, אשר הרוב המכריע של יושביה שומרי תורה ומצווה, סידר ראש העיר ר' יצחק גרשטנקורן הי"ו תזמורת בעיר ביום העצמאות, ומצווה לשמוח ביום זה להלל לד' על חסדו!".

על יום העצמאות בשנת תש"י, סופר כך בעתונות של אותם ימים:

"בבתי הכנסת בבני ברק נערכו תפילות כהוראת הרבנות הראשית. בבית הכנסת הגדול הורו רבני העיר, הרב י' לנדאו והרב צ' קאליש, לומר במוצאי שבת תפילה רגילה ללא הלל. דבר זה עורר רוגז רב בקרב ציבור המתפללים. ראש המועצה, ר' יצחק גרשטנקורן, שנאם במקום לכבוד היום, עלה עם רוב המתפללים לגג בית הכנסת ושם הם קיימו את תפילת ההודיה. בח' באייר שלח מזכיר הרבנות הראשית מכתב בשם הרבנים הראשיים, אל רבני העיר, ודרש מהם להסביר את יחסם כלפי יום העצמאות, לאחר ש"לפי הידיעות בעתונות היה יחסו של כ"ת מוזר מאוד מאוד". תשובות הרבנים מעניינות מאוד. הרב לנדאו האשים במכתבו את העתונות, שדרכה לסלף ולבדות דברים, ויד אנשי הפוליטיקה בבני ברק הייתה בעניין זה, ובכלל: "אינני מתפלל בשבתות ובשום חג בבית הכנסת כל זמן שלא נבנה עדיין בית הכנסת שאני עומד לבנותו, ואין לי כל שייכות למה שהיה שם". חשובה יותר תשובתו של מזכירו של הרב קאליש: "אין כל שחר לידיעות בעתונות, נאמרו הלל והודיה בבית הכנסת הגדול בבני ברק, על ידי כ"ק שליט"א, ביחד עם קהל המתפללים שהיה בתפילת ערבית וגם בתפילת שחרית".

בבית הכנסת של חסידי אלכסנדר נערכו חגיגות ביום העצמאות. גם אצל האדמו"ר מויזניץ נהגו בשנים הראשונות לומר הלל ביום העצמאות.

בשנת תש"ט (וגם בשנים הבאות), בתפילת ההודיה החגיגית שהתקיימה בליל החג בבית הכנסת הגדול בתל אביב, השתתפו מספר אדמו"רים, בעיקר אדמו"רי בית רוזין שנודעו בחיבתם לארץ ישראל ולציונות: האדמו"רים מסדיגורה, סדיגורה פישמשל, זלטפולה וצ'ורטקוב. לאחר התפילה הם יצאו בריקודים עם ההמון החוגג. למחרת, השתתף שר הסעד, הרב י"מ לוין, ועוד אישים פוליטיים מרכזיים באגודת ישראל, בתפילת ההודיה הרשמית באותו בית כנסת.

כמו כן התקיימה תהלוכת חסידים ברחובות עם ספרי תורה, שיצאה מבית מדרשו של האדמו"ר מפיאסצנא, הרב א' שפירא.

בשנת תש"י עדיין הורגשה אווירת החג בציבור החרדי בירושלים. בשכונות הדתיות נתלו דגלים, כך לדוגמא מעל בית הכנסת הגר"א בשכונת 'שערי חסד'. אגב, עד היום במניין בקומה העליונה, מתקיימת תפילת שחרית חגיגית בנוסח שקבעה הרבנות הראשית, ולאחריה מוגש 'קידוש' חגיגי.

בבית הכנסת בשכונת 'זכרון משה', בו התפללו מכל החוגים - נאמרו תפילות החג שהופרעו על ידי קנאים.

הרבנית ב' בארי סיפרה בשם אביה הרב אלימלך בר שאול: בשנים הראשונות גם אנשי הישוב הישן בשכונת 'מאה שערים' חגגו את יום העצמאות, בלבישת בגדי שבת ובאמירת פרקי תהילים של הודיה. עם השתלטות אנשי 'נטורי קרתא' על הרחוב החרדי, נפסק דבר זה.

הרב ש' אפשטיין מסר כי דודו, ראש ישיבת חברון, הרב יחזקאל סרנא, הורה בישיבה לומר ביום העצמאות בתפילת שחרית הלל (ללא ברכה), כי הוא סבר שיש לומר הלל על הניסים שארעו במלחמה, אך זאת רק בשנה הראשונה, תש"ט.

ביום הכרזת המדינה, נתאספו תושבי שכונת 'מאה שערים' לביתו של רב השכונה וסגן ראב"ד ירושלים - הגאון רבי יוסף גרשון הורביץ

זצ"ל. בביתו היה מצוי מקלט רדיו (מכשיר די נדיר באותה תקופה...). כל הנאספים היו רכונים ברוב קשב ליד הרדיו, וכאשר נשמעו מילות ההכרזה על הקמת המדינה, נעמד הרי"ג בשמחה עצומה ובכך בשם ומלכות: שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה!" ('שבת הראי"ה' גליון 122).

מסופר על האדמו"ר מסטרטין, רבי יוסף שמואל מוריה (ברנדווין) זצוק"ל, כי כגודל החושך והכאב שכאב על השואה, כך הייתה גדולה השמחה בימי העצמאות והשחרור של מדינת ישראל. ומי שלא ראה את האדמו"ר מסטרטין מתפלל ביום העצמאות לא ראה שמחה של יהודי מימיו. הוא היה לובש את בגדי החג המיוחדים, את השטריימל היה עונד על ראשו ומתפלל בדביקות תפילה מיוחדת ליום העצמאות וגומר את הלל עם שם ומלכות.

אחד מגדולי המקובלים בדור הקודם, היה רבי יהודה זרחיה סגל זצוק"ל. בקרב כל החוגים היה נחשב למקובל עצום וקדוש עליון. ב"חג העצמאות תשל"ז" שלח הרב סגל זי"ע מכתב להרצי"ה קוק זצ"ל. המכתב פורסם לראשונה לפני כמה שנים ע"י ר' שאול שיף, מתוך צילום כתב היד:

"ב"ה בחג העצמאות תשל"ז קרית שלום ת"א ג' אייר

העז והעצמה למדינתנו ברוח ובגשם וציפיה לביאת המשיח ובנין בה"ב (בית הבחירה) ואוי"ט ושנות חיים טובים דשנים ורעננים יהיו לכל ישראל ובתוכם למרן אור ישראל מנהיג הדור הרב הגאון הגדול ציס"ע (צדיק יסוד עולם) חו"פ ס"ת קדוש מעכגק"ת מוהר"ר צבי יהודה הכהן קוק שליט"א.

שלום רב וכ"ט וחג שמח

ביום גדול זה אשר בו מוקם כבוד שמים ומוחזרת השכינה לישראל כי כבוד ה' המחולל בגויים הולך ומתקדש בעצם קיום המדינה ומרכז לנדחי ישראל וממנה יתד וממנה פנה לחלות הנבואה בעמנו שעי"ז יתעוררו לבנין הבחירה (עי' זבחים ס"ב א' ג' נביאים וכו') ולקיים המצוה של בנין הבית כראוי ואז בודאי ובודאי יבא קץ הפלאות והעבודה בו תעורר רחמי הקב"ה לשלוח לנו בן דוד משיחו (ועי' בירושלמי פ"ה דמעשר שני דבנין המקדש קודם לביאת המשיח ובתוי"ט שם מ"ב ד"ה ותנאי הערתך וברמב"ם ה' מלכים פ"א משמע דמשיח קודם וכבר האריכו בזה כידוע האחרונים טובא ואכמ"ל) וידועים ד' (דברי) מרן קדוש ד' הרב זצ"ל זי"ע שהנבואה היא המפתח לישועה ומד' (ומדברי) המשך חכמה להגרמ"ש זי"ע משתמע שתלוי במקדש ובבית שני שחסרה שכינה משם לא הופיעו יותר נביאים ואכמ"ל

ושמחים וגאים אנו בהדר"ג מרן שמשמש אורה זו תורה לאלפי צעירים ומתסיס לאהבת א"י כראוי לכל ב' עבריה, גם נחלת ב' השבטים וחצי מע"ל, וגם השאר (עי' בכורים פ"א מ"י דמביא וקורא בעה"י לרבנן וברע"ב דאין הלכה כריה"ג דמינא זה חלב ודבש) ובלי ספק זכותו רבה מאד והמקום יעזרנו לשמש בכהונה גדולה בבית המקדש שיבנה בב"א.

שלך בערצה יהודא בהגה"צ ר' שפטיה זי"ל (שעפטל) סגל חופ"ק ק. שלום ת"א".

מתוך דברי גדולי ישראל על יום העצמאות והקמת המדינה

"ולו היה לנו לב לדעת ולהבין את הנס הגדול שנעשה לנו בשנת תש"ח שה' הצילנו מידי מרעים שכל מלכי ערב חשבו לבולענו חיים... ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם "וגרשתמו מן הארץ" היינו מקבלים את היסורים באהבה ובשמחה, ואז המתחיל במצוה אומרים לו גמור, פירוש, שה' היה גומר את הגאולה בשלימות, וכל הערבים אשר סביבותינו היה מתקיים בהם הפסוק "ויהי חיתת אלוקים על ההרים אשר סביבותיהם"... אם כן לו עשינו כולנו כזאת ששמחנו בנס שעשה לנו ה' בשנת תש"ח שהצילנו מיד מרעים, והיינו מזמרים ומשבחים ומשוררים לה' על זאת, כי אז בוודאי הייתה הגאולה נגמרת, ואפילו שאין בידינו מעשים טובים שבזכותם ננצל ונגאל, היה ה' עושה לנו הגאולה בהלוואה, על סמך המעשים שנעשה אחר כך" (הגאון המקובל רבי מרדכי עטיה זצ"ל, 'מחסה עוז' עמ' מ"ג).

וכך כותב הרב צבי יהודה מלצר, בנו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר, (בעמח"ס 'אבן האזל', ור"י 'עץ חיים'): "אבא זצ"ל ראה בתקומת מדינת ישראל יד ה' והארה עליונה של הקב"ה לבני ישראל... כשהעיר פלוני שהנה באה המדינה בידיהם של יהודים שאינם קרובים למצוות, השיב לו אבא: אי אפשר להביע דעות ולתת עצות לקב"ה. לא הכל מבינים אנו..." ('אתחלתא היא' (בעריכת ר' יצחק דדון שליט"א), ח"א עמ' רמג, ועי"ש שמביא עוד רבנים ואדמו"רים שחגגו את יום העצמאות).

"מה רבה וגדולה הייתה שמחתו של זקן גאון הדור שזכה לראות בעיניו את יסודה וכינונה של מדינת ישראל" (רבי ראובן כ"ץ, על רבו הגרא"ז מלצר, שם עמ' רמד).

"בשוב ה' את שביתנו כאפיקים בנגב, וזכותו אותנו ברינת הקוצר אחרי הזריעה בדמעה, באתחלתא דגאולה, בתקומת מדינתנו על חלק מאדמת קודשנו, עם ממשל עצמי משלנו, אשר למראה הפלאות גם בגויים יצביעו עלינו ויאמרו: הגדיל ה' לעשות עם אלה"... (פתיחה לספר הלכות מדינה, הרב אליעזר וולדינברג, בעל ה'ציץ אליעזר' זצ"ל).

הרה"ג א"י נריה ז"ל (בנו של הרמ"צ) שאל את פי הגאון מרן הרב יוסף שלום אלישיב שליט"א בדבר אמירת הלל ביום העצמאות, והשיב לו הרב: אם אתה שמח באמת, אתה יכול לומר הלל ('אתחלתא היא' עמ' שכב).

סיפר הרב אריה בינה, ראש ישיבת "נתיב מאיר" זצ"ל:

"נאמנים עלי דברי הרב מפוניבז', הרב יוסף כהנמן (ראש ישיבת פוניבז') שלא פעם אמר בציבור, ברבים, שאנו חיים בזמן של אתחלתא דגאולה, גם אני שמעתי את זה ממנו... בישיבת פוניבז' ידוע שהייתה מחלוקת - הרב מפוניבז' היה תולה דגל ביום העצמאות, והיו כאלה שהורידו לו את הדגל. בהספד על ר' אהרון קוטלר הוא דיבר על אתחלתא דגאולה, ובציבור שהיה שם היו כאלה שנבהלו מזה. עבר לחש בתוך הציבור: מה הוא מדבר? אומר דברי ציונות, ח"ו, דברי כפירה. עבר לחש - והוא הרגיש את זה. באותו רגע הוא הביא מהמשנה בסוף סוטה האומרת שאחד מן הסימנים של עקבתא דמשיחא זה ש'חוצפא יסגא'... הוא התכוון לחוצפה הזו שהם הולכים ללמד אותו איך לדבר ומה לדבר [ממיר עד נתיב מאיר', מובא בספר 'אתחלתא היא' ח"א עמ' שכד.

אף לאחר פטירתו של הרב כהנמן, הקפידה אשתו לתלות בביתה את דגל ישראל ביום העצמאות, כהמשך למנהג שנהג בעלה (שם).

"אין בעל הנס מכיר בנסו - הנסים והנפלאות, התשועות והמלחמות שהתרחשו בארץ הקודש ובעיר הקודש והמקדש, גם אלה שראו זאת בעיניהם, גם אלה שחזו זאת בבשרם ממש, אינם מצליחים להביע את מעמקי רגשותיהם. ומי כמוני אשר נדד בימים אלו על פני קיבוצי היהודים בגלויות מסוגל יותר לחוש את תעצומות הנסים..." (הגר"י כהנמן זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז').

"המאמרים שכתבתי קודם הקמת המדינה וגם אח"כ יעידו שאיני מחסידי הממשלה, ושהתנגדתי בכל עוז להקמת המדינה. אבל עתה אחר שהוקמה מדינת ישראל בהסכם כל האומות, צריכים אנו להאזר בכל כוח בנפש ובממון לעזור למדינת ישראל" (הגרי"א הנקין זצ"ל, מגדולי הפוסקים החרדיים בדור הקודם).

"כבר ערכתי מכתב ארוך להרה"ג בדבר המאורע הגדול שאירע לעם ישראל בפעם הראשונה אחרי גלות ארוכה של אלפיים שנה. ואני רואה בזה מעשי ניסים של ההשגחה העליונה שעמדה לנו בעת צרתנו שלא הי' כמותה מיום היות ישראל לעם. אחרי השמדת רוב בנינו של עמנו. מאת ה' הי' זאת היא נפלאת בעינינו; אחוד אומות מתנגדות זו לזו ונלחמות זו בזו בקצף ובשנאה כמו עם הרוסים ועם האמריקנים, לשם פעולה משותפת: יסוד המדינה העברית; וכבר דרשתי ברבים באספת עם גדולה על הנסים והנפלאות האלה" (הרב וינברג זצ"ל, שו"ת שרידי אש חלק ב סימן ע , חנוכה תש"ח).

פרשת בהר

כי ימוך אחיך

/ הרב יעקב הלוי פילבר

כשהתורה אמרה (דברים טו יא): "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" מה הייתה כוונתה, האם כוונתה היתה שהעוני בחברה האנושית הוא עובדת חיים, שמציאותם של עשירים ועניים, של תומכים ונתמכים, תלווה אותנו תמיד, כמו שפירש הנצי"ב בפירושו "העמק דבר" (שם): "מן הנמנע שיהא בדרך הטבע שיחדל אביון". אלא שכנגד זה אנו מוצאים פסוק אחר (שם. שם ה) שממנו משמע שיחדלו עניים מישראל, כמו שכתוב: "אפס כי לא יהיה בך אביון". ועל הסתירה הזו שאלו במדרש (ספרי): "כיצד נתקיימו שני כתובים הללו?" והוא משיב: "בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אביונים באחרים, וכשאין אתם עושים רצונו של מקום אביונים שבכם", לפי דברי המדרש משמע שהעוני אינו הכרחי אלא הוא כעונש על התנהגותו של האדם. כך או כך, בפועל רואים אנו שהעוני הוא חלק בלתי נפרד ממציאות חיינו ועלינו להתמודד עמו, והשאלה היא כיצד מתמודדים עם בעיית העוני? התורה בפרשתנו פורסת לנו כמה פתרונות איך למנוע או לצמצם את הפער הכלכלי: החל מחובת בעל הנכסים להפקיר את יבול שנת השמיטה, ככתוב (שמות כג יא): "והשביעית תשמטנה ונטשתה ואכלו אביוני עמך", וביתר שאת ביובל, שבו שב כל איש אל אחוזתו ואל משפחתו, ועד ההתייחסות למצוקות הפרט, לאילוציו של היחיד למכור את אחוזתו או את ביתו, או שנאלץ למכור אפילו את עצמו לעבד, ובכל המקרים הללו אסור להזניח את הכושל, ואז נקראים קרוביו וגם הרחוקים יותר, לבא ולסייע לו להיחלץ מקשייו הכלכליים.

מצוות רבות הטילה התורה על החברה לסייע לעני, כמו מצות הצדקה, שמיטת כספים, לקט שכחה ופאה וכדומה, אבל קודם לכל החובות הללו החובה הראשונה היא שעל העני עצמו לדאוג שלא יהיה עני, וכך פירשו את הכתוב: אפס כי לא יהיה בך אביון" שהוא ציווי לאדם עצמו ("בך") שלא יהיה אביון. דוגמא לפירוש זה מוצאים אנו במסכת תענית (כא א) בה מספרת הגמרא שאילפא ורבי יוחנן היו עוסקים בתורה והגיעו לעניות גדולה, אמרו: נקום ונלך ונעסוק בסחורה ונקיים בעצמנו: "אפס כי לא יהיה בך (בעצמך - רש"י) אביון", הלכו וישבו תחת גדר רעועה והיו אוכלים לחם. באו שני מלאכי השרת, שמע רבי יוחנן שאחד אומר לחברו: הבה נשליך עליהם את הגדר הזו ונהרוג אותם, שמניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, אמר לו השני: עזוב אותם שיש בהם אחד שעומדת לו השעה. רבי יוחנן שמע אילפא לא שמע ... אמר רבי יוחנן ממה שרק אני שמעתי ואילפא לא שמע, אני הוא זה שהשעה משחקת לו, אחזור לתורתי ואקיים בעצמי: "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", רבי יוחנן חזר ומינו אותו לראש ישיבה.

החתם סופר בספרו "תורת משה" (פרשת ראה עמ' ל ב) מביא את המעשה הזה, ושם לא רק שהוא מתעלם לגמרי מדברי המלאך שאמר: "מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה", אלא משמע מפירושו שאינם להלכה (ועיין שבת לג ב שגם רשב"י טעה באמירה זו, עד שבת-קול נערה בו: להחריב עולמי יצאתם!). ועל פי פירושו שם אדרבא אילפא הוא שנהג כדין, שדאג לא להיות עני, ודוקא התנהלותו של רבי יוחנן היא לא הנורמטיבית אלא הוראת שעה, וכך הוא מפרש שם את דברי התורה: "אפס כי לא יהיה בך אביון" פירושו: שלא תהיה אביון בעצמך, "כי אם כה תעשה" (כמו אילפא ורבי יוחנן, שתצא לעבוד כדי לא להיות אביון) כי אז "ברך יברכך ה' אלקיך בארץ", רצונו לומר: "בעסקי הארץ לעסוק בפרגמטיא וכדומה, כמו שעשה אילפא". ומה שכתוב אח"כ: "רק אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך לשמור ולעשות" הכוונה היא: "שתשמע בת קול או מלאכי השרת האומרים לשמור לעשות, היינו שתהיה ממונה לשמור התורה ולעשות שמירה לתורה ולעשות מצוות, אז לא תעסוק בברכת הארץ אלא תתמנה להיות ראש ישיבה כמו רבי יוחנן". מדברי החתם סופר משמע שרק יחידים, שהייתה להם התגלות שמימית כמו רבי יוחנן, ששמעו במפורש מבת-קול או ממלאכי-השרת שהם מיועדים לשליחות רוחנית, רק הם פטורים מלעסוק "בברכת הארץ". אבל כלל החברה היהודית, כולל חברת הלומדים, עליהם לדאוג שלא ידרדרו בחייהם למצוקה של עוני, אלא יעסקו "בעסקי הארץ לעסוק בפרגמטיא וכדומה", לקיים "אפס כי לא יהיה בך אביון".

סיפור לשבת

הרבי ר' משה'לי עולה לארץ ישראל

בשנת תקע"ג שקעה השמש בצהריים, הרבי ר' דוד'ל מלעלוב נסתלק לשמי רום, בז' לחודש שבט. לפני פטירתו חילק את רכושו לבניו. שניים משלושת הבתים שהיו לו בלעלוב מסר לשני בניו - הרב הצדיק רבי אביגדור והרב הצדיק רבי נחמיה, בעוד שלרבי ר' משה'לי הבכור בין הבנים, לא נתן מאומה. וכך אמר לו: עבורך מוכן ועומד בית בארץ ישראל, בירושלים עיר הקודש.

שלוש שנים לפני פטירתו היה כבר הרבי ר' משה'לי מופשט מהעולם הזה ולא סבל אווירת חוץ לארץ - סיפר האדמו"ר רבי חיים הלברשטאם בעל "דברי חיים" מצאנז ל"היהודי הטוב", רבי יוס'לה מניישטט. התשוקה הכבירה לעלות לא"י תססה בו בכל עוז, וכיסופיו לארץ חמדה מילאו את כל ישותו. הוא יקד כולו ביקוד קדושת הארץ. די היה להעיף מבט על פני הרבי המשולהבים יומם וליל, כדי להבחין שהוא לא יוכל עוד להוסיף ולסבול את אווירת הגולה, שחייו לא יהיו שוב חיים אם לא יעלה בהקדם לארץ הקודש. הוא הבטיח בחגיגיות יתרה, כי לכשיעזור ה' ויגיע בשלום לא"י ויבוא לירושלים אל הכותל המערבי - ירים כשופר קולו ויביא את המשיח!

והיה זה בשנת תר"י כאשר הרבי ר' משה'לי עמד לצאת למסעו ועשה את כל ההכנות לכך. הוא הכריז, כי כל מי שמכונה בשם יהודי חייב לסייע בגופו ובממונו לנסיעתו הקדושה, ושלא כמנהגו כל ימיו שלא לבקש כסף מאיש, יצא הפעם בלוויית תלמידו, האדמו"ר רבי שלמה מרדומסק לסובב על פני ערי המדינה לאסוף כספים להוצאותיו. ביקר בבתי עשירים רבים ודרש מהם סכומי כסף גדולים וניכרים.

הרבי ר' משה'לי נפרד מכל צדיקי הדור. כשהיה אצל אחד מחשובי האדמו"רים, ביקשו האדמו"ר להגיד לו דבר תורה כדי שיזכור אותו לנצח, כדרך שאמרו "אל ייפרד אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו".

בבית מדרשו שברדומסק שח האדמו"ר רבי שלמה לחסידיו: "ראו איך שהרבי ר' משה'לי בוער באהבת ארץ ישראל ומשתוקק כל-כך לנסוע לשם להביא את המשיח. שערות יצמחו לי על כף ידי אם הוא יביא אותו. כיסופיו תוססים על כי הוא "בעלה דמטרוניתא" כיעקב הצדיק, ולכן יזכה להגיע לארץ הקודש ולהיקבר שם.

קפץ על רבי ר' משה'לי רוגזה של זוגתו הרבנית רבקה רחל, בת היהודי הקדוש מפשיסחא, שסירבה בכל תוקף לעזוב את פולין ולצאת לדרך המסוכנת, כדי להתיישב בין שממותיה של ארץ האבות. היא התנגדה שבעלה ינטוש את הרבנות בפשדבורז, את ההנהגה החסידית ויעלה לארץ הקודש לחיות חיי צער ללא מפרנס ומקור למחייה. אלא שהרבי ר' משה'לי הודיע, לאחר שנלאה מלשכנע אותה להצטרף אליו, כי מתוכניתו לא ייסוג. הוא ייסע לבדו.

אסיפה מיוחדת נקראה לטכס עצה בפרשה זו והשתתפו בה מגדולי הצדיקים בפולין. הם שלחו לקרוא לה וכשבאה ופתחה את הדלת קמעה והציצה מבין חרכיה, פנה לעברה אחד האדמו"רים בהערה אירונית. הרבנית טרקה את הדלת וקראה: "דרך ארץ בפני בת היהודי?", כך שהאסיפה נתבטלה והרבנית נשארה בשלה ונשארה בפולין. רק כעבור שנים, כשבעלה הרבי ר' משה'לי נסתלק מכבר, שב בנה הבכור הרב הצדיק, רבי יצחק דוד, לפולין והביא אותה לארץ ישראל.

מכשול רציני אחר לנסיעה ההיסטורית, עמד בסימן התנגדותם של הרב הצדיק רבי צבי, בנו של החוזה מלובלין ואשתו לנסיעת בתם הרבנית מאטיל, אשת האדמו"ר רבי אלעזר מנדיל, בנו של הרבי ר' משה'לי. היא היתה צעירה מאד, בת שמונה עשרה בלבד והוריה חששו לצאתה לנסיעה קשה והרת סכנות זו. אבל הרבי ר' משה'לי סירב הפעם לוותר ודרש בתוקף כי כלתו תתלווה למסע בכל מחיר. כשהורי הרבנית מאטיל עמדו בסירובם, הודיע הרבי ר' משה'לי למחותנו קצרות: או שהיא נוסעת או שהיא מקבלת מבני גט פיטורין! בסופו של דבר לאחר התערבותו של האדמו"ר הרב שר שלום מבעלז יצאה הרבנית הצעירה לדרך, לא לפני שהבהירה כי היא מסכימה בכל לב לנסיעה הזאת.

לשאלת חסיד אחד שביקש לשמוע מפי הרבי ר' משה'לי מה מניעו לעזוב את ארצו ומולדתו, חסידיו ותלמידיו כדי לנסוע לא"י, ענה הרבי בדברים סתומים: ימים ידברו! ויותר לא הוסיף ולא פירש רק שתק שתיקה רבת משמעות.

משהגיעה שעת פרידה פרצו החסידים בבכי מר ושאלו את הרבי: רבנו! על מי נטשת אותנו כצאן בלי רועה, אנה אנו באים ואיך נחיה בלי הרבי? השיבם הרבי מיניה וביה: הרי לפניכם איש אמוני הרבי ר' שלמה'לי מרדומסק, בצילו תסתופפו והוא יהיה רבכם כי לרועה נאמן בישורון סמכתיו.

מסע הפרידה הגיע לסיומו עם ביקורו של הרבי בהיכלו של הרב הקדוש רבי ישראל מרוז'ין, בטרקלינו אשר בסאדיגורא. הרוז'ינאי הפציר בו לחכות עליו כדי שיסעו שניהם יחדיו לא"י, אבל הרבי ר' משה'לי סרב ובהצביעו על זקנו הלבן כשלג אמר: הזקן הלבן שלי לא מרשה לי לחכות יותר. ונזרקה נבואה מפיו, כי אכן לא ארכו לו הימים לרבי משה'לי, וכעבור שבעים וארבעה יום לבואו לא"י עלה בסערה השמימה.

ביום ערב ראש חודש חשוון שנת תרי"א עגנה הספינה בה הפליג הרבי ר' משה'לי בחופי העיר עכו. הרגע הגדול הגיע. שש ושמח כשהוא מפזז ומכרכר בכל עוז ירד הרבי ר' משה'לי על אדמת ארץ הקודש ופמליית משפחתו ומלוויו בעקבותיו. הוא פנה לסובבים אותו ואמר בנימה מיסתורית ורבת משמעות: יום לשנה, יום לשנה...

המשך בעמוד הבא...

איש מהנוכחים לא ידע להסביר את פתרונן של מילים אלו. אף אחד לא העלה בדעתו כי רק עוד ארבעה ושבעים יום, כמספר שנות חייו שהיו אף הן ארבעה ושבעים, יוסיף הרבי לחיות בארץ וכי לכך נתכוון בהכריזו עוד בחוץ-לארץ: "ימים ידברו".

מעכו נסע לצפת ומשם המשיכה השיירה בדרכה לירושלים. הרבי ר' משה'לי חזר והשמיע באוזני מלוויו את ההבטחה, כי בבואו ירושלימה תהיה הגאולה, הוא יחולל פלאים בכוס הקידוש של החוזה מלובלין, הוא ירים כשופר קולו ויחיש את הקץ.

אלא שמעשה שטן הצליח, ועוד לפני שהספיקו להיכנס בשערי ירושלים, בעמדם בשער יפו שבמבואות העיר העתיקה, נפלה הכוס של החוזה מלובלין לארץ ונתנפצה לרסיסים.

מקורביו ונאמני ביתו ציפו עתה בכיליון עיניים וספרו את הרגעים לקראת ביקורו הקרוב של הרבי ליד הכותל המערבי, אשר למרגלות הר הבית.

ברם, לא איכשר דרעא.

הרבי ר' משה'לי היה כה שבור ורצוץ בגופו מעמל הדרך, עד כי נבצר ממנו ללכת רגלי לכותל המערבי ביום בואו ירושלימה, כפי שהשתוקק כל הזמן. גדול היה כאבו וצערו משנוכח לדעת, כי מן השמים מפריעים לו במשימתו. יום אחד, משהרגיש כי קיצו קרב, פנה לבני ביתו ואמר כי הוא מוכרח להיות אצל הכותל המערבי "עוד היום ובכל מחיר!" ואכן, בניו הקדושים נשאו אותו כשהוא שכוב על מיטתו, אלא שבדרך נרגמה השיירה ע"י ערבים בעודם הולכים בסמטה שהובילה לרחבת הכותל. הסכנה לחיי הרבי הייתה מוחשית ובלית ברירה שבו על עקבותיהם כלעומת שבאו. הרבי ר' משה'לי לא הגיע אל הכותל ועוד באתו יום מר ומהר הגיעה שעת הפרידה. הרבי ר' משה'לי נפרד מבניו ומתלמידיו והבטיח כי יעמוד לימין צאצאיו וכל התומך בהם, בכל עת. כשכילה לדבר, ניצחו אראלים את מצוקים ונשבה ארון האלוקים. הרבי ר' משה'לי עלה בסערה השמימה. היה זה ביום י"ג לחודש טבת שנת תרי"א כשמלאו בדיוק ארבעה ושבעים יום לעלייתו לא"י, כמספר שנות חייו - יום לשנה!

(מבוסס על הכתוב בספר "קודש הלולים")

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

יפה שטרית מחולון שואלת: "ביום העצמאות" אנחנו יוצאים עם משפחות נוספות לטיולים באתרים שונים ברחבי הארץ. לעתים קרובות אנחנו מתחילים לאכול תוך כדי נסיעה (כמובן לאחר נטילת ידיים) והדבר נמשך לאורך היום כולו. כאן אוכלים ושם שותים וכו'. כמה זמן מותר לנו לשהות בין אכילה לאכילה בלי לברך ברכת המזון?

תשובה: ראוי להקפיד שלא לשהות כדי שיעור עיכול בין אכילה ואכילה דהיינו שיעור ד' מילין שהוא 72 דקות. ולכן הנכון לעשות הוא להקפיד שלא יעבור שיעור זמן זה ללא אכילה, אלא יטעמו (לאו דווקא פת) או ישתו (משקה ממותק, אבל מים לא מועיל[א]) מידי פעם ובכך לא יצטרכו לברך ברכת המזון עד האכילה האחרונה, וברכת המזון שיברכו לבסוף תחול על כל מה שאכלו במשך היום[ב].

א - עיין שו"ת תשובות והנהגות ח"א סימן קע"ה.
ב - עפ"י המבואר במ"ב סימן קפ"ד ס"ק י"ב, וע"ע בשו"ע סימן קע"ח סעיף ד'.

שביבים
/ שאול שיף

הדליקו נר ועוד תשעה

חללי "נצר אחרון" הם ניצולי שואה שנותרו שריד אחרון ממשפחתם הגרעינית (הורים, אחים, אחיות, בנים ובנות) שחוו על בשרם את אימי השואה בגטאות ו/או במחנות הריכוז וההשמדה ו/או במנוסה ובמסתור בשטחים שנכבשו על ידי הנאצים ו/או בלחימה לצד אנשי המחתרת או הפרטיזנים בשטחי הכיבוש הנאצי, שעלו לארץ ישראל, בשנות מלחמת העולם השנייה או אחריה ונפלו על קדושת ה' וארץ הקודש. בין הנופלים המוגדרים "נצר אחרון", היו גם עשר נשים. רובן מקבוצת הנשים ששהו בתחנת עזרה ראשונה בגוש עציון.

ב-ד' אייר תש"ח, פרץ כוח הלגיון את ביצורי כפר עציון כשבעקבותיו המוני ערבים מכפרי הסביבה. המגינים הישראלים הצטוו להפסיק את האש ולהיכנע והתרכזו ליד בניין בית הספר המקומי. לפתע פתחו הערבים באש על הנכנעים. חלקם נהרגו, ואחרים הצליחו לברוח אל מרתף המנזר הגרמני, ממנו ניסו להמשיך ולהילחם. הערבים שלא יכלו לחדור לתוך המקלט, השליכו פנימה רימונים רבים ולבסוף פוצצו את הבניין על יושביו. נשות כפר עציון שהו אותה שעה בתחנת העזרה ראשונה שבמקלט, שם שימשו כחובשות. עם כל יושבי הבניין נקברו הנשים למוות תחת ההריסות. כ-130 ממגיני גוש עציון נפלו באותו יום. גופות הנופלים נותרו במקום במשך שנה

ויותר. שרידיהם נאספו בשנת 1949 במבצע מיוחד של הרבנות הצבאית. הם הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים.

אחת מהן הקדושה עטרה קריינדיל אברמסון הי"ד. בתם של רבקה ואביגדור אברמסון. נולדה ביום כ"ג בטבת תרפ"ז בפולין, בעיירה ויילון שבמחוז לודז'. בת למשפחה חסידית מפורסמת. ויילון נחרבה כליל ביומיים הראשונים לפרוץ מלחמת העולם השנייה. הקהילה היהודית בויילון סבלה מפעולות טרור ורצח, שכללו גם תליות פומביות. משפחתה המסועפת של עטרה הושמדה בשואה, אך היא הצליחה להינצל. בתחילה הוגלתה למחנות הסגר בגרמניה, אחר כך הובאה למחנה המוות אושוויץ והתענתה שם בייסורים נוראים, אך שרדה. עם השחרור ואחרי נדודים העפילה ארצה באונייה "כ"ג יורדי הסירה". הבריטים היגלו, כזכור, את המעפילים, וביניהם עטרה, למחנות בקפריסין. לאחר כחצי שנה הצטרפה לכפר עציון, שגרעינו נוסד עוד בגליציה. מכאן עלתה להיכל שאין מלאך ושרף יכולים לזון עיניהם בו, בהיותו שמור תחת כסא הכבוד. באותו מרתף נפלה עוד "נצר אחרון", רחל הילר (לודז', פולין) הי"ד, ולא ידעה במותה כי באותו יום, בסמוך, נפל גם ארוסה, יוסף ויסמן הי"ד, שלו עמדה להינשא עם תום הלחימה.

"התנ"ך הוא המנדט שלנו"

"העם היהודי זכאי להיות ולחיות חפשי למענו ובזכותו הוא. זכותנו לארץ ישראל נובעת לא מהמאנדאט הבריטי ולא מהצהרת באלפור, היא קודמת להם. היושב ראש של הוועדה המלכותית או אחד מחבריו אמר באחת הישיבות, שהמאנדאט על ארץ ישראל הוא ה"בייבל" של הציונות. אני יכול לומר בשם העם היהודי את ההיפך: התנ"ך הוא המאנדאט שלנו".

(דוד בן גוריון, מתוך דברים בפני וועדת פיל. ה' בשבט תרצ"ז)

הנדר של האדמו"ר

הסיפור ידוע ובכל זאת חשוב להיזכר בו ולהזכירו לאחרים:

האדמו"ר מסדיגורא בעל "אביר יעקב" זצ"ל עבר את מוראות השואה, עלה לארץ וקבע את בית מדרשו בעיר תל אביב "החילונית", כדי "להאיר את העיר". בליל יום העצמאות הוא בעצמו היה מניף את דגל המדינה בבית המדרש לעיני כל החסידים ובאי בית המדרש שלו. ביום העצמאות בבוקר, בהשכמה, כאשר כולם עדיין נמו את שנתם, היה האדמו"ר מטאטא את הרחובות שליד ביתו. משנשאל למעשהו, הסביר מדוע הוא נוהג כך: הייתי בוינה בתקופת השואה. הגרמנים הרשעים ימ"ש רצו להשפיל אותי כמנהיג של חסידים כדי לשבור את רוחם. לקול תרועת חצוצרות וצחוקם של הרשעים, נאלצתי להניף את הדגל הנאצי בוינה, לעיני כל ישראל. "ההצנה לא נגמרה". הם לא הסתפקו בכך והכריחו אותי לטאטא את הרחוב. אז נדרתי נדר שאם אזכה בחסדי ה' לחיות ולעלות לארץ ישראל, אניף את דגל ישראל, ואטאטא את הרחובות בא"י, וכך אני עושה כל שנה ביום העצמאות. בליל העצמאות אני מניף את דגל ישראל בבית המדרש, אני עושה זאת "ברוב עם הדרת מלך". את הרחוב אני מטאטא, אך זאת אני עושה בצנעה, בבוקר השכם. **ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.**

אמירת הלל בקרית צאנז נתניה

בימיה הראשונים של קרית צאנז בנתניה, יצא-לאור מקומון, שייתכן ושרד עד לימים אלה, שנשא את השם "השבוע בנתניה".

באחד מימי העצמאות, ביקר המקומון את הקריה החרדית, על כך שתושביה אינם מניפים דגלים ואין שום סממן המציין את היום הזה, ואף 'הלל' אינם אומרים.

שבוע לאחר-מכן אפשרו בעלי העיתון לנציגות הקריה החסידית, להגיב על האשמות שהוטחו בתושביה החרדים. היה זה הרב יעקב שרגא וינקלר, אברך מוכשר בעל עט שנונה, שנרתם לכתוב את מאמר התגובה בשם תושבי הקריה.

הרב וינקלר ציין, בין היתר, שמוסדותיה הרשמיים של הקריה והבית חולים שבה, מניפים דגלים ביום העצמאות, ואשר לתושבי הקריה כתב, "ביום שבו תושבי נתניה, יקימו סוכות במרפסותיהם, או אז נגיד אף אנו הלל לכבוד 'החג'".

לאדמו"ר הק? (מצאנז קלויזנבורג, רבי יקותיאל יהודה הלברשטם זי"ע) נודע מהפרסום הזה, וזימן אליו את הרב וינקלר. האדמו"ר זי"ע שאל אותו: "מהיכן הסקת שכאשר הם יקימו סוכות נגיד אנו הלל בעצמאות?".

השיב לו הרב וינקלר: "הרבי, הוא אשר כתבתי, באותו 'יום' שתושבי נתניה יקימו סוכות במרפסותיהם, שזה כמובן בחג הסוכות - 'אז' (בימי חג הסוכות) נגיד אנו הלל... ".

לציבור הקוראים של "בסוד שיח"

ספריית הרמב"ם מתחדשת!

ספריית הרמב"ם בתל אביב מעמידה לרשות הציבור ללא תשלום שירות סריקה מכל אוצרות הספרייה.

לרשותנו כל מאגרי המידע התורניים העדכניים. משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

אימייל: rambaml1@gmail.com

עִם-הַסֵּפֶר

בלוג חדש של מנהל ספריית הרמב"ם (בית אריאלה) עלה לרשת. הרב אבישי אלבוים, מנהלה הוותיק של הספרייה, משתף אתכם במפגשים עם ספרים ואנשים מיוחדים שהזדמנו במשך השנים לאכסניה אחת.

כניסה לאתר הספרייה

החובה להרוג גוי?

מצות מחיית עמלק היא מצוה מדאורייתא, שנאמר: "מחה תמחה את זכר עמלק". וקשה: הלא "ספיקא דאורייתא לחומרא", מדוע אם כן לא קיימת חובה להרוג כל גוי מספק שמא הוא מזרע עמלק? תירוץ: ב"מנחת חינוך" (מצוה תר"ד) מבואר, כי הואיל וסנחריב בילבל את כל האומות, אם כן "כל דפריש מרובא פריש", ורוב העולם אינם עמלקים. אך עדיין יש לעיין בזה: מה הדין כאשר הגוי נמצא בביתו, שהוא מקום קביעותו, ו"כל קבוע כמחצה על מחצה דמי",

האם באופן זה תהיה חובה להורגו?

תירוץ נוסף: ב"חינוך" (מצוה תכ"ה) מבואר, כי אדם אינו מחוייב לסכן את עצמו כדי לקיים מצות הריגת שבעת עממים. אמנם ה"מנחת חינוך" תמה על דבריו אלה, שהרי בכל מלחמה האדם מסכן את עצמו, ועם כל זה חייבה התורה לצאת ולהלחם בשבעה עממים? הגרי"ז (פרשת בשלח) כתב ליישב את דברי ה"חינוך", שרק במלחמה מחוייב אדם לסכן את עצמו, שהרי יוצאים אף למלחמת הרשות. אבל שלא במלחמה, אין אדם מחוייב לסכן את עצמו כדי לקיים מצות מחיית עמלק, ככל המצוות שנדחות מפני פיקוח נפש.

(מתוך "מרפסין איגרי")

ספירת העומר / מידות

ב"רחש לבי" של ידידי הטוב, הרב שמואל מנחם סרלואי הי"ו, קראתי את הקטע דלהלן המובא מ"בית ישראל" השלם לר' ישראל טויסיג: "...פעם אחת הלכתי ברחוב וראיתי את האדמו"ר ממאלין, הרה"צ ר' חנוך העניך טברסקי זצ"ל כשהוא עומד לחצות את הכביש. מחמת ראייתו החלושה חושש היה לעבור לבדו מחמת כלי הרכב הרצים ברחוב. נגשתי אליו ואחזתיו בידו והולכתיו לעברו השני של הרחוב. אמר לי: "דנק". תודה באידיש. שאלתיו מדוע לא יאמר יישר כח או תזכו למצוות, כנהוג. ענה לי האדמו"ר אספר לך מעשה שהיה אצל הגאון מווילנא זי"ע. פעם אחת עשה לו איש טובה. אמר לו הגאון: "דנק". שאלו האיש מדוע לא יאמר רבנו "יישר כוח" או "תזכו למצוות". השיב לו הגאון: דנק בגימטריה עולם הבא. וזאת הברכה אשר ברכתיך שבגלל הטובה שעשית עמדי תזכה לחיי העולם הבא!

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il